

Από Βλακεία (Επίγραμμα)

Ελλάς? πυρ! Ελλήνων? πυρ! Χριστιανών? πυρ!

Τρεις λέξεις νεκρές. Γιατί τις σκοτώσατε;»

Χειρόγραφο Οκτ. '68

«Προκόβουμε καταπληκτικά». Φράση γεμάτη σαρκασμό γραμμένη στο ημερολόγιο του, κάτω από την ημερομηνία της 21ης Απριλίου 1967.

Ο Γιώργος Σεφέρης από την πρώτη στιγμή της επιβολής της δικτατορίας δεν είχε αυταπάτες. «Προκόβουμε καταπληκτικά», είχε γράψει ειρωνικά ο ίδιος στην ατζέντα του την ημέρα του πραξικοπήματος.... Πάντως στα πρώτα χρόνια της δικτατορίας είχε επιλέξει τη σιωπή και την άρνηση να δημοσιεύει δουλειά του στην Ελλάδα. Δύο χρόνια πριν το θάνατό του, στις 28 Μαρτίου 1969, αποφασίζει να μιλήσει για πρώτη φορά δημόσια. Η δήλωσή του κατά της χούντας στο BBC έκανε μεγάλη αίσθηση και ο Σεφέρης παύτηκε από πρέσβης επί τιμή, ενώ του απαγορεύτηκε και να κάνει χρήση του διπλωματικού του

διαβατηρίου.

Δήλωση

«Πάει καιρ?ς που πήρα την απόφαση να κρατηθώ έξω από τα πολιτικ? του τόπου. Προσπάθησα άλλοτε να το εξηγήσω. Αυτ? δε σημαίνει διόλου πως μου είναι αδιάφορη η πολιτικ? ζωή μας. Έτσι, από τα χρόνια εκείνα, ως τώρα τελευταία, έπαψα κατ? κανόνα να αγγίζω τέτοια θέματα· εξαλλου τα όσα δημοσίεψα ως τις αχ?ς του 1967 και η κατοπιν? στάση μου - δεν έχω δημοσιέψει τίποτα στην Ελλάδα από τότε που φιμώθηκε η ελευθερία - έδειχναν, μου φαίνεται, αρκετ? καθαρ? τη σκέψη μου.

Μολαταύτα, μήνες τώρα, αισθάνομαι μέσα μου και γύρω μου, ολοένα πιο επιτακτικά, το χρέος να πω ένα λόγο για τη σημεριν? κατάσταση? μας. Με όλη τη δυνατ? συντομία, να τι θα έλεγα:

Κλείνουν δυ? χρόνια που μας έχει επιβληθεί ένα καθεστ?ς ολωσδιόλου αντίθετο με τα ιδεώδη για τα οποία πολέμησε ο κόσμος μας και τόσο περίλαμπρα ο λαός μας στον τελευταίο παγκόσμιο πόλεμο. Είναι μία κατάσταση υποχρεωτικής νάρκης, όπου όσες πνευματικ?ς αξίες κατορθώσαμε ν? κρατήσουμε ζωντανές, με πόνους και με κόπους, πάνε κι αυτ?ς να καταποντιστούν μέσα στα ελώδη στεκούμενα νερά. Δε θα μου ήταν δύσκολο να καταλάβω πως τέτοιες ζημι?ς δε λογαριάζουν πάρα πολ? για ορισμένους ανθρώπους.

Δυστυχώς δ?ν πρόκειται μόνον γι? αυτ? τον κίνδυνο. Όλοι πια το διδάχτηκαν και το ξέρουν πως στις δικτατορικ?ς καταστάσεις η αρχ? μπορεί να μοιάζει εύκολη, όμως η τραγωδία περιμένει αναπότρεπτη στο τέλος. Το δράμα αυτού του τέλους μας βασανίζει, συνειδητ? ή ασυνειδητά, όπως στους παμπάλαιους χορο?ς του Αισχύλου. Όσο μένει η ανωμαλία, τόσο προχωρεί το κακό.

Είμαι ένας ?νθρωπος χωρ?ς κανένα απολύτως πολιτικ? δεσμ? και, μπορώ να το πω, μιλώ χωρ?ς φόβο και χωρ?ς πάθος. Βλέπω μπροστά μου τον γκρεμ? όπου μας οδηγεί η καταπίεση που κάλυψε τον τόπο. Αυτ? η ανωμαλία πρέπει να σταματήσει. Είναι εθνικ? επιταγή.

Τώρα ξαναγυρίζω στη σιωπή μου. Παρακαλώ το Θε? να μη με φέρει αλλη φορ? σε παρόμοια ανάγκη να ξαναμιλήσω».

"Επί Ασπαλάθων..."

Κείμενα του Σεφέρη για τη δικτατορία

Συντάχθηκε απο τον/την Μάνος Στεφανάκης
Σάββατο, 16 Οκτώβριος 2010 16:02

Είναι το τελευταίο ποίημα του Σεφέρη και δημοσιεύτηκε στο Βήμα (23.9.71) τρεις μέρες μετά το θάνατό του στην περίοδο της δικτατορίας. Το ποίημα βασίζεται σε μια περικοπή του Πλάτωνα (Πολιτεία 614 κ.ε.) που αναφέρεται στη μεταθανάτια τιμωρία των αδίκων και ιδιαίτερα του Αρδιαίου. Ο Αρδιαίος, τύραννος σε μια πόλη, είχε σκοτώσει τον πατέρα του και τον μεγαλύτερο του αδερφό του. Γι' αυτό και η τιμωρία του, καθώς και των άλλων τυράννων, στον άλλο κόσμο στάθηκε φοβερή. Όταν εξέτισαν την καθιερωμένη ποινή που επιβαλλόταν στους αδίκους και ετοιμαζόταν να βγουν στο φως, το στόμιο δεν τους δεχόταν αλλά έβγαζε ένα μουγκρητό. "Την ίδια ώρα άντρες άγριοι και όλο φωτιά που βρισκόταν εκεί και ήξεραν τι σημαίνει αυτό το μουγκρητό, τον Αρδιαίο και μερικούς άλλους αφού τους έδεσαν τα χέρια και τα πόδια και το κεφάλι, αφού τους έριξαν κάτω και τους έγδαραν, άρχισαν να τους σέρνουν έξω από το δρόμο και να τους ξεσκίζουν επάνω στ' ασπαλάθια και σε όλους όσοι περνούσαν από εκεί εξηγούσαν τις αιτίες που τα παθαίνουν αυτά και έλεγαν πως τους πηγαίνουν να τους ρίξουν στα Τάρταρα". (Πλ. Πολιτεία 616).

"Ήταν ωραίο το Σούνιο τη μέρα εκείνη του Ευαγγελισμού."

πάλι με την άνοιξη.

Λιγοστά πράσινα φύλλα γύρω στις σκουριασμένες πέτρες

Κείμενα του Σεφέρη για τη δικτατορία

Συντάχθηκε απο τον/την Μάνος Στεφανάκης
Σάββατο, 16 Οκτώβριος 2010 16:02

το κόκκινο χώμα και οι ασπάλαθοι

δείχνοντας έτοιμα τα μεγάλα τους βελόνια

και τους κίτρινους ανθούς.

Απόμερα οι αρχαίες κολόνες, χορδές μιας άρπας που αντηχούν

ακόμη...

Γαλήνη

-Τι μπορεί να μου θύμιζε τον Αρδιαίο εκείνον;

Μια λέξη στον Πλάτωνα θαρρώ, χαμένη στου μυαλού

τ'αυλάκια.

τ' όνομα του κίτρινου θάμνου

δεν άλλαξε από κείνους τους καιρούς.

Το βράδυ βρήκα την περικοπή:

Κείμενα του Σεφέρη για τη δικτατορία

Συντάχθηκε απο τον/την Μάνος Στεφανάκης
Σάββατο, 16 Οκτώβριος 2010 16:02

"τον έδεσαν χειροπόδα" μας λέει

"τον έριξαν χάμω και τον έγδαρυν

τον έσυρυν παράμερυν τον καταξέσκισυν

απάνω στους αγκαθερούς ασπάλαθους

και πήγυν και τον πέταξυν στον Τάρταρο κουρέλι".

Έτσι στον κάτω κόσμο πλέρωννε τα κρίματά του

Ο Παμφύλιος ο Αρδιαίος ο πανάθλιος Τύραννος

31 του Μάρτη 1971

Με την κατάργηση της προληπτικής λογοκρισίας δημοσιεύεται το βιβλίο-σταθμός, Δεκαοκτώ κείμενα, όπου περιλαμβάνεται μεταξύ άλλων το ποίημα του Γ. Σεφέρη, Οι γάτες του Αϊ Νικόλα, μια πολιτική αλληγορία για τη χούντα.

Οι γάτες του Αϊ Νικόλα

Τον δ' άνευ λύρας όμως υμνωδεί
θρήνον Ερινύος

Κείμενα του Σεφέρη για τη δικτατορία

Συντάχθηκε απο τον/την Μάνος Στεφανάκης
Σάββατο, 16 Οκτώβριος 2010 16:02

αυτοδίδακτος έσωθεν
θυμός, ου το παν έχων
ελπίδος φίλον θράσος.
ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ, 990 επ.

«Φαίνεται ο Κάβο-Γάτα...», μου είπε ο καπετάνιος
δείχνοντας ένα χαμηλό γιαλό μέσα στο πούσι
τ' άδειο ακρογιάλι ανήμερα Χριστούγεννα,
«... και κατά τον Πουνέντε αλάργα το κύμα γέννησε την Αφροδίτη·
λένε τον τόπο Πέτρα του Ρωμιού.
Τρία καρτίνια αριστερά!»
Είχε τα μάτια της Σαλώμης η γάτα που έχασα τον άλλο χρόνο
κι ο Ραμαζάν πώς κοίταζε κατάματα το θάνατο,
μέρες ολόκληρες μέσα στο χιόνι της Ανατολής
στον παγωμένον ήλιο
κατάματα μέρες ολόκληρες ο μικρός εφέστιος θεός.
Μη σταθείς ταξιδιώτη.
«Τρία καρτίνια αριστερά» μουρμούρισε ο τιμονιέρης.

...ίσως ο φίλος μου να κοντοστέκουνταν,
ξέμπαρκος τώρα
κλειστός σ' ένα μικρό σπίτι με εικόνες
γυρεύοντας παράθυρα πίσω απ' τα κάδρα.
Χτύπησε η καμπάνα του караβιού
σαν τη μονέδα πολιτείας που χάθηκε
κι ήρθε να ζωντανέψει πέφτοντας
αλλοτινές ελεημοσύνες.

«Παράξενο», ξανάειπε ο καπετάνιος.
«Τούτη η καμπάνα □ μέρα που είναι □
μου θύμισε την άλλη εκείνη, τη μοναστηρίσια.
Διηγότανε την ιστορία ένας καλόγερος
ένας μισότρελος, ένας ονειροπόλος.

»Τον καιρό της μεγάλης στέγνιας,
□ σαράντα χρόνια αναβροχιά □
ρημάχτηκε όλο το νησί·
πέθαινε ο κόσμος και γεννιούνταν φίδια.

Κείμενα του Σεφέρη για τη δικτατορία

Συντάχθηκε απο τον/την Μάνος Στεφανάκης
Σάββατο, 16 Οκτώβριος 2010 16:02

Μιλιούνια φίδια τούτο τ' ακρωτήρι,
χοντρά σαν το ποδάρι ανθρώπου
και φαρμακερά.
Το μοναστήρι τ' Αϊ-Νικόλα τό ειχαν τότε
Αγιοβασιλείτες καλογέροι
κι ούτε μπορούσαν να δουλέψουν τα χωράφια
κι ούτε να βγάλουν τα κοπάδια στη βοσκή·
τους έσωσαν οι γάτες που αναθρέφαν.
Την κάθε αυγή χτυπούσε μια καμπάνα
και ξεκινούσαν τσούρμο για τη μάχη.
Όλη μέρα χτυπιούνταν ως την ώρα
που σήμαιναν το βραδινό ταγίνι.
Απόδειπνα πάλι η καμπάνα
και βγαίναν για τον πόλεμο της νύχτας.
Ήτανε θαύμα να τις βλέπεις, λένε,
άλλη κουτσή, κι άλλη στραβή, την άλλη
χωρίς μύτη, χωρίς αυτί, προβιά κουρέλι.
Έτσι με τέσσερεις καμπάνες την ημέρα
πέρασαν μήνες, χρόνια, καιροί κι άλλοι καιροί.
Άγρια πεισματικές και πάντα λαβωμένες
ξολόθρεψαν τα φίδια μα στο τέλος
χαθήκανε· δεν άντεξαν τόσο φαρμάκι.
Ωσάν καράβι καταποντισμένο
τίποτε δεν αφήσαν στον αφρό
μήτε νιαούρισμα, μήτε καμπάνα.
Γραμμή!
Τι να σου κάνουν οι ταλαίπωρες
παλεύοντας και πίνοντας μέρα και νύχτα
το αίμα το φαρμακερό των ερπετών.
Αιώνες φαρμάκι· γενιές φαρμάκι».
«Γραμμή!» αντιλάλησε αδιάφορος ο τιμονιέρης.

Τετάρτη, 5 Φεβρουαρίου 1969

Διαβάστε ακόμα: [Ο "πολιτικός" Σεφέρης](#)